

JOODSE VLUCHTELINGEN TIJDENS HET NAZIREGIME

Foto 1
Beeld nr. 36389
Joodse vluchtelingen in België, 1938-1939

La fin du voyage des "Juifs errants" sur le St. Louis. Ce navire qui depuis 2 mois vogue à travers le monde avec son chargement de réfugiés juifs est arrivé ce matin à Anvers. Le "Saint-Louis" prêt à l'accostage : 17/6/1939. [Actualité]

Foto 2
Beeld nr. 36409
Joodse vluchtelingen in België, 1938-1939

Le "Saint-Louis" à Anvers. Les petits bagages emportés avec eux sont visités par les douaniers complaisants, après ils sont dirigés en groupes vers le train qui les emportera vers Bruxelles ou ils attendront leur nouveau sort : 18/6/1939. [Sipho]

Foto 3
Beeld nr. 36398
Joodse vluchtelingen in België, 1938-1939

Le "Saint-Louis est amarré à Anvers". Hissés sur le plus haut des ponts les passagers par signent mais sans un cri agitent leurs mouchoirs ou la main, en reconnaissant un compatriote dans la foule massée dans les vieilles rues du Port au-delà des Hangars : 18/6/1939. [Sipho]

Collectie:
CEGESOMA – Brussel

Op 13 mei 1939 verliet de Saint-Louis de haven van Hamburg. Aan boord van dit schip bevonden zich meer dan 900 Duitse Joden, op de vlucht voor het naziregime. Ze waren allemaal in het bezit van de nodige papieren en hoopten in Cuba te kunnen blijven in afwachting van een definitieve migratie naar de Verenigde Staten. Bij aankomst op 27 mei 1939 weigerde de Cubaanse overheid hen echter toe te laten, vanwege een corruptieschandaal waarbij hogere ambtenaren van de immigratiedienst betrokken waren. Het American Jewish Joint Distribution Committee (JOINT) probeerde te onderhandelen, maar zonder succes. Op 6 juni 1939 dwong Cuba de Saint-Louis om opnieuw uit te varen.

Nadat ook pogingen om in Florida en enkele Midden-Amerikaanse landen te ontschepen mislukten, zette kapitein Gustav Schröder met de moed der wanhoop opnieuw koers richting vertrekhaven Hamburg. Ondertussen wisten de JOINT en andere Joodse hulpcomités de Belgische overheid ervan te overtuigen 214 passagiers van de Saint-Louis op te vangen. Voorwaarde was dat de Joodse hulporganisaties instonden voor alle kosten gemaakt voor de vluchtelingen. Deze 214 mannen, vrouwen en kinderen mochten geen 'last' worden voor de Belgische staat. Vervolgens stemden ook Nederland, Frankrijk en Groot-Brittannië toe om zich over respectievelijk 181, 224 en 287 passagiers te ontfermen.

Op 18 juni 1939 ontscheepten de passagiers van de Saint-Louis in Antwerpen. Onder de opvarenden overheerste opluchting. Velen hoopten nog te kunnen emigreren. Op 10 mei 1940 werden zij echter in België,

Frankrijk en Nederland door het oorlogsgeweld ingehaald. Tientallen passagiers van de Saint-Louis werden in 1942-1944 vanuit het gastland naar de vernietigingscentra in het oosten gedeporteerd en daar vermoord. In België fungeerde de Dossinkazerne als verzamelkamp voor deze slachtoffers van de raciale vervolging.

De houding eind jaren 1930 van de internationale gemeenschap tegenover Joodse vluchtelingen wordt tot op vandaag als erg ambigu beschouwd. Na de Anschluss in 1938 groeide de Joodse vluchtelingenstroom enorm. Meer dan 300.000 Joden zouden in 1933-1940 Duitsland ontvluchten. In juli 1938 kwamen in Evian (Frankrijk) 32 landen, waaronder ook België, samen om de vluchtelingenproblematiek te bespreken. Elk van de deelnemende staten benadrukte echter dat het eigen vluchtelingenbeleid niet versoepeld kon worden. De 'gastlanden' hadden hun maximumcapaciteit bereikt en wilden hun restrictieve quota niet aanpassen. De passagiers op de Saint-Louis waren niet de enige slachtoffers van dit internationale falen, maar kregen in de pers wel veel aandacht. Mede door deze druk gingen België, Nederland, Frankrijk en Groot-Brittannië uiteindelijk overstap en stelden zij hun grenzen voor deze specifieke groep vluchtelingen open.

Dorien Styven, wetenschappelijk medewerkster bij het Kazerne Dossin documentatiecentrum

“Deze vluchtelingen waren niet welkom. Ik weet niet waarom. Ze moesten wel heel veel meemaken. Ze moesten naar andere landen reizen met de boot. Dat is risicovol! Als er iets gebeurt, kunnen ze doodgaan. Ik heb ook zoiets meegemaakt. Ik ben naar veel landen gereisd. In sommige landen mochten we ook niet binnen. We werden gediscrimineerd. Uiteindelijk zijn we naar België gekomen. We hebben hier ook heel veel meegemaakt. Maar het leven gaat door ...”

Param Kapoor (Afghanistan, *1995, student)